

Tilråding til Miljødirektoratet om
vern av skog i Vassfaret
Januar 2023

Innholdsfortegnelse

1. Verneforslag.....	3
2. Bakgrunn.....	3
3. Vurderinger etter naturmangfoldloven.....	5
4. Hjemmelsgrunnlag.....	6
5. Saksgang	7
6. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen	8
7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	8
8. Verneverdier i Vassfaret	9
9. Andre interesser.....	11
10. Høringsinstanser	15
11. Høringsuttalelser og Statsforvalternes vurdering og tilråding	20
12. Forslag for restarealet i Indre Vassfaret landskapsvernområde.....	25

1. Verneforslag

Statsforvalteren i Oslo og Viken sender i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet tilråding om vern av et større skogareal i Vassfaret som naturreservat. Forslaget gjelder areal som nå ligger innenfor Indre Vassfaret landskapsvernområde og som grenser inntil det eksisterende Bringens naturreservat. Ved et eventuelt nytt vernevedtak vil dagens forskrift for Bringens naturreservat bli opphevet, og en ny, felles forskrift vil gjelde for hele reservatet.

Verneforslaget ligger i Flå og Nesbyen kommuner i Viken, og Sør-Aurdal kommune i Innlandet. Det nye arealet som foreslås vernet som naturreservat er 21 419 dekar. Hele arealet er privat eid, og det er tilbudt til frivillig vern som naturreservat. Sammen med eksisterende Bringens naturreservat vil totalarealet bli 29 411 dekar. Vi foreslår at navnet endres til Vassfaret naturreservat.

Samtidig foreslås det at gjenstående arealer i Indre Vassfaret landskapsvernområde skal innlemmes i Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Dette restarealet utgjør vel 20 000 dekar.

Et areal på 26 dekar rundt boplassen Olsonheimen i det eksisterende Bringens naturreservat foreslås tatt ut av reservatet og omgjort til landskapsvernområde.

	Kommuner	Fylker	Areal nytt vern som naturreservat	Antall skog-eiendommer i utvidelsen	Verneverdi
Vassfaret naturreservat	Flå og Nesbyen Sør-Aurdal	Viken Innlandet	21 419 dekar	2 i Flå 3 i Nesbyen 9 i Sør-Aurdal	**

I det følgende er verneforslaget beskrevet med informasjon om verneverdier og andre interesser. Vedlagt er også konkret forslag til verneforskrift og kart med forslag til vernegrense.

2. Bakgrunn

Kort områdebeskrivelse

Vassfaret er en skog- og fjelldal mellom Valdres og Hallingdal, typisk for det indre Østlandet. Området har i mange hundre år vært knyttet til skog- og jordbruk, beite, jakt, fiske og friluftsliv. Det var fast bosetning i Vassfaret fra midten av 1700-tallet fram til 1921. Det finnes rester etter 12 gårdsbruk, og 20-30 setre har vært i drift. Mange historier og sagn er knyttet til Vassfaret, og forfatteren Mikkjel Fønhus har hentet mange av motivene sine fra området.

I Vassfaret som helhet har det vært drevet aktivt skogbruk i mer enn 300 år, så det er egentlig ikke et villmarksområde. Deler av verneforslaget har likevel fortsatt et preg av naturskog, og en god del interessante og rødlistede arter, herunder truede arter, er påvist. Reservatet har viktige naturverdier, og de gamle boplassene, setrene og fløtningsinnretningene har viktig verdi som kulturminner.

Verneplan og vernevedtak i 1985

En lang verneplanprosess på 1970- og 1980-tallet ledet fram til vernevedtak i 1985. Dette vernevedtaket omfattet i alt 260 000 dekar;

- Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde på ca. 200 000 dekar

- Indre Vassfaret landskapsvernområde på ca. 42 000 dekar
- Bringen naturreservat på ca. 8 000 dekar
- Åtte mindre naturreservater på til sammen ca. 10 000 dekar.

Verneområdene ligger i Flå og Nesbyen kommuner i Viken og Sør-Aurdal kommune i Innlandet, med litt over halvparten i Innlandet fylke.

Formålet med landskapsvernområdene er å ta vare på en naturtype som er karakteristisk for indre deler av Østlandet og kulturverdier, plante- og dyreliv knyttet til dette området. Samtidig skal områdene kunne nyttes til friluftsliv, forskning og undervisning. For Bringen naturreservat er formålet å bevare et område med naturskog der plantelivet skal få utvikle seg mest mulig uforstyrret, og bevare høyereliggende barskoglier som er av særlig betydning for dyrelivet. De andre, mindre reservatene har som formål å bevare typisk høytliggende barskogslier som er av særlig betydning for dyrelivet. Hiområder for bjørn var en viktig begrunnelse ved opprettelsen av disse reservatene.

Dagens forvaltning

I Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde kan det drives ordinært jord- og skogbruk. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for oppføring av nødvendige driftsbygninger med husvære eller oppdyrking og bygging av jordbruksvei, men det er restriksjoner på andre inngrep som kan endre landskapsbildet. For eksempel er hyttebygging ikke tillatt, og masseuttak til vegene i verneområdet skal foregå etter særskilt plan. Det er et generelt motorferdselsforbud i området unntatt i forbindelse med landbruksvirksomhet og på eksisterende vegnett.

I Indre Vassfaret landskapsvernområde er det noe strengere restriksjoner. Skogsdrift skal foregå etter driftsplan godkjent av forvaltningsmyndigheten, og nydyrking er ikke tillatt. Organisert ferdsel av et visst omfang må også ha en egen tillatelse. Med unntak for landbruksvirksomhet er motorisert ferdsel forbudt.

I reservatene er det strenge bestemmelser, og tekniske inngrep, skogsdrift eller annen landbruksdrift er forbudt. Alt planteliv er fredet, og det er forbud mot organisert virksomhet.

Statsforvalteren i Innlandet og Statsforvalteren i Oslo og Viken er forvaltningsmyndighet for de respektive delene av verneområdene.

I 1990 ble det inngått en avtale mellom seks grunneiere som den ene part og daværende Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet som den andre om en kulturvernplan for deler av Indre Vassfaret landskapsvernområde. Formålet med kulturvernplanen var å ta vare på kulturminner, landskap, friluftsliv og kunnskapen om gamle driftsformer i skogbruket. Samtidig skulle kulturvernplanen på en bedre måte enn ordinære driftsformer bidra til å sikre naturverdiene i området. Skogsdrift med hest og fløtning ble den primære oppgaven for kulturvernplanen. Avkastningen av et statlig driftsfond skulle dekke merkostnadene ved den gamle driftsformen. Av økonomiske årsaker har kulturvernplanen ligget nede siden ca. 2007 og er i realiteten nedlagt. Ved en eventuell omgjøring av eksisterende vern gjennom frivillig vern av skog vil kulturvernplanen også formelt måtte avvikles da det heller ikke vil være tømmer tilgjengelig for å kunne gjenoppta planen.

Norske myndigheter har stort fokus på å stanse tap av biologisk mangfold, og skogvern er en viktig del av denne satsingen. Det er satt et mål om 10 % vern av skogen i Norge, og dette skal skje gjennom vern av offentlig eid skog og frivillig vern av privat eid skog. Det er nå vernet litt over 5 % skog i Norge. Utvidelse av eksisterende reservater og omgjøring av landskapsvernområder til naturreservat er svært aktuelt.

Utfordringer

Statsforvalterne ser på dagens forvaltning av Indre Vassfaret landskapsvernområde som ressurskrevende i forhold til de naturverdier som blir ivaretatt på denne måten. Dette gjelder særlig forvaltningen av skogen, som er en mellomting mellom ordinært skogbruk og fullt vern. Indre Vassfaret har en forskrift og retningslinjer for forvaltning som i liten grad ivaretar naturfaglige verdier, men som samtidig er forvaltningsmessig krevende. Blant annet er Statsforvalterne ansvarlig for å utarbeide skogbruksplan og bekoste denne.

I Indre Vassfaret landskapsvernområde sier forskriften at drift av skogen skal skje i samsvar med driftsplan godkjent av fylkesmann i samråd med fylkesskogsjef. Retningslinjene for skogsdriften er utarbeidet i forbindelse med erstatningssaken etter vernet og er oppsummert i driftsplanen fra 1984. Hovedmålet er at skogen skal drives på en slik måte at verneformålet blir ivaretatt samtidig med at skogsdrifta blir regningssvarende. Retningslinjene innebærer blant annet størrelsesbegrensning på hogstflater, at gamle og døde trær skal bevares og at det skal settes igjen undervegetasjon på hogstflater. I tillegg er det innført en enkel soneinndeling der naturverdiene skal ha prioritet i soner langs vassdraget og opp mot fjellet, mens skogverdier/skogbruket skal ha prioritet i den mellomliggende sonen.

Retningslinjene er relativt åpne, og de går i hovedsak ikke lenger enn de normale miljøhensyn som skal tas i skogbruket i dag. I tillegg ble balansekvantumet på den enkelte eiendom satt for høyt da den første driftsplanen ble utarbeidet, noe som resulterte i at kvantum som kunne tas ut også ble satt for høyt. Dette bidrar til at vernet av Indre Vassfaret gir en dårlig sikring av det biologiske mangfoldet. Fra miljømyndighetenes side har det derfor vært et sterkt ønske om at de delene av landskapsvernområdet som har gode nok kvaliteter og kan egne seg, blir omgjort til naturreservat. Heller ikke grunneierne har vært tilfreds med dagens verneform. Et vern som naturreservat vil gjøre forvaltningen enklere og mer entydig, og dette vil være en fordel både for miljømyndighetene og grunneierne.

Det er et ønske om vesentlig utvidet skogvern i Norge, og stor-områder (over 10 km²) er pekt på som en mangel. Med dette verneforslaget kan vi få et stort naturreservat med en kjerne i eksisterende reservat med store biologiske verdier som gir grunnlag for spredning inn i de nye arealene. Av særlig betydning er at vernet vil omfatte et tverrsnitt med hele dalgangen av en nokså stor dal (Vassfardalen).

3. Vurderinger etter naturmangfoldloven

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet og vurderingene skal fremgå av beslutningen. Det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag om naturverdiene i verneforslaget, jf. naturmangfoldloven § 8. Det er utarbeidet tre naturfaglige rapporter, og forslag om vern er sendt på høring til aktuelle instanser for å sikre et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Vern som naturreservat vil bidra til å sikre og styrke verneverdiene i Vassfaret.

Vi mener at konsekvensene av vernet for naturmangfoldet er godt kjent, slik at det er liten fare for at vernet vil ha ukjente konsekvenser for naturverdiene. Vi legger derfor lite vekt på føre-var-prinsippet i denne saken. Det er normalt lite behov for skjøtsel for å opprettholde verneverdiene i denne typen verneområder, men dette må vurderes fortløpende. Vi vurderer det som lite aktuelt med økologisk skjøtsel innenfor dette verneforslaget.

Vernebestemmelsene som innføres med vernevedtaket vil bedre enn dagens bestemmelser kunne bidra til å bevare verneverdiene. I og med at hogst ikke blir tillatt innenfor reservatet vil biologisk

verdifulle arealer sikres, og på sikt vil også den mer påvirkede skogen kunne utvikle store naturverdier. Den bruken som tillates vil etter Statsforvaltnernes mening ha begrenset negativ virkning på disse, og den samlede effekten vil således være positiv. Under utarbeidelsen av verneforslaget har Statsforvalterne sammen med Miljødirektoratet særlig vurdert bestemmelsene knyttet til motorferdsel og muligheten for å opparbeide en kjørbar trase til Olsonheimen. Her åpnes det for tiltak som ikke er tillatt etter dagens verneforskrift for Bringen, og vi anser dette som helt klart uheldig. Dette er imidlertid nødvendig for å få til en avtale om utvidet reservatvern. Vi vurderer fordelene vi kan oppnå for verneverdier og naturmangfold som vesentlig større enn de ulempene. Konsekvensene for naturmangfoldet vurderes å være klart positive i forhold til nåværende situasjon. I tillegg vil det gi eierne av Olsonheimen en vesentlig bedre mulighet for å ta vare på de bygningsmessige kulturverdiene. Bygningene har i lang tid stått og forfalt, men med de foreslåtte bestemmelsene vil det ligge til rette for å vedlikeholde og ta vare på bygningene. Det vil også være enklere å skjømte naturenga på plassen.

Med dette verneforslaget vil det bli bare to verneformer i Vassfaret; flere naturreservater med en restriktiv forvaltning, og ett landskapsvernområde med vernebestemmelser som dagens Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Dette vil gjøre forvaltningen enklere og mer forutsigbar for både eiere, bruker og myndigheter.

Vi mener at vernet totalt sett vil ha positiv effekt for samla belastning på økosystemene og samla belastning på verneverdiene i området jf. naturmangfoldloven. Vern av områdene er ansett som den beste måten å beskytte det tilhørende naturmangfoldet på, og forventes å bidra til en positiv utvikling av artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalterne mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om effekten verneforslaget vil ha for naturmangfoldet, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Verneforskriftene skal i seg selv medvirke til at den samlede belastningen blir redusert. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10. Vernevedtak kan likevel i enkelt tilfeller føre til økt bruk av området til friluftsliv og naturopplevelse, men omfanget av dette er vanligvis begrenset. Dette vil normalt ikke vil ha negativ betydning dersom vernet følges opp med nødvendig oppsyn og informasjon, eller tilrettelegging og skjøtsel ved behov. Forskriften åpner for tiltak vi anser at normalt ikke vil gi negativ påvirkning på reservatet, men dette må også følges opp med oppsyn og informasjon. Ved det mener vi den samla belastningen ikke vil være av negativ betydning for områdene.

Prinsippet om at kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, § 11, er etter Statsforvaltnernes vurdering mindre relevant i denne saken. Nødvendige kostnader til vern, forvaltning, oppsyn, informasjon og skjøtsel må bæres av staten, mens eventuelle kostnader ved miljøforringelse ved dispensasjonssaker i naturreservatet må vurderes ved hvert enkelt tilfelle.

Statsforvalterne har brukt prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder i § 12 i sin behandling av saken. Dette punktet omfatter også lokalisering og avgrensning av tiltaket. Staten er avhengig av at de aktuelle arealene blir tilbudt for vern, og vi har i samarbeid med Viken Skog og grunneierne jobbet for å få til et så godt verneforslag som mulig, både med hensyn til grenser og vernebestemmelser. De vurderingene som er gjort går frem av denne tilrådingen.

4. Hjemmelsgrunnlag

Gjennom Melding til Stortinget 14 (2015–2016) og behandlingen av denne er vern av norsk natur, herunder skog, vurdert. Meldingen legger opp til at vern av skog på privateid grunn i hovedsak skal gjennomføres som frivillig vern og vern av offentlig eid areal. Gjennom behandlingen i Stortinget ble

det i tillegg bestemt at det skal settes et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet.

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt for vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingsiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingsiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

5. Saksgang

I saker med frivillig vern av skog er det en forhandling mellom skogeier og staten i tillegg til standard verneplan med offentlig høring. Viken Skog bistår skogeierne i Vassfaret i forhandlingene. Statsforvalterne er ansvarlig for det formelle verneplanarbeidet med oppstartmelding og høring av verneforslag.

Tilbud

Fylkesmannen i Oppland (nå Statsforvalteren i Innlandet) fikk i august 2011 tilbud om frivillig vern av ca. 7 000 dekar. I juni 2015 mottok Fylkesmannen i Oppland et utvidet tilbud som omfattet et areal på ca. 11 500 dekar.

Fylkesmannen i Buskerud (nå Statsforvalteren i Oslo og Viken) fikk tilbud om frivillig vern for til sammen fire eiendommer i 2016, 2017 og 2018. Like før verneforslaget ble sendt på høring fikk vi tilbud om vern på ytterligere en eiendom i Innlandet.

Kartlegging

Det er gjort naturfaglige registreringer i tre omganger. I 2013 ble det kartlagt et areal på 14 851 dekar i sørøstre del av Indre Vassfaret landskapsvernområde, hovedsakelig i Sør-Aurdal. I 2017 ble det

kartlagt et areal på 4640 dekar i Flå og Nesbyen, sør og nord for Bringen naturreservat. I 2019 ble det kartlagt et areal på 3260 dekar i Sør-Aurdal, nordøstre del av Indre Vassfaret landskapsvernområde (Strøselve-Slakollen). Alle kartleggingene sier at tilbudsarealet i begrenset grad oppfyller mangler i skogvernet, men sammen med eksisterende naturreservater har arealene klar verdi som storområde. Et utvidet vern vi bidra til å styrke naturverdiene i Vassfaret.

Oppstartsmelding

Statsforvalterne meldte oppstart av verneplanarbeid 4. mars 2018 med frist for uttale 27. april. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere og aktuelle lokale, regionale og nasjonale etater og organisasjoner, og verneforslaget ble kunngjort i aktuelle aviser.

Høring

Statsforvalterne sendte verneforslaget på høring 14. januar 2022 med høringsfrist 20. april 2022. Høringen ble sendt til grunneiere i tilbudsområdet og til alle grunneiere i Bringen naturreservat og Indre Vassfaret landskapsvernområde. I tillegg ble den sendt til aktuelle lokale, regionale og nasjonale etater og organisasjoner og til alle som kom med innspill til oppstartsmeldingen, og verneforslaget ble kunngjort i aktuelle aviser. Høringsinnspillene er oppsummert og kommentert av Statsforvalterne i kapittel 10 i tilråding dokumentet.

Forhandlinger

Forhandlinger mellom skogeierne og staten har pågått under hele verneplanprosessen. Det er nå enighet om grense, forskrift og erstatning, og alle grunneierne i utvidelsen har undertegnet avtale. Utvidelsen omfatter 14 skogeiendommer og to små, ubebygde tomter ved Suluvatnet.

6. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen

Det er gjort følgende endringer i grensa etter høringen som følge av forhandlinger med skogeierne:

- Lengst nord i Nesbyen, vest for Trytetjern er deler av to eiendommer trukket ut.
- Et areal i Sør-Aurdal ved Fjellsetra er trukket ut.

Det er i tillegg gjort noen helt små grensejusteringer.

Det er også gjort enkelte endringer i forslag til verneforskrift etter høringen, som følge av høringsinnspill og forhandlinger med skogeierne.

Se nærmere beskrivelse av endringene i kapittel 10.

7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet bestemmer hvem som er forvaltningsmyndighet for verneområder. Alle kommuner har et stående tilbud om å være forvaltningsmyndighet for vernede områder i sin kommune. Ingen av de aktuelle kommunene har per nå hatt ønske om forvaltningsansvar for verneområdene i sin kommune. Det er dermed de respektive Statsforvalterne som er forvaltningsmyndighet for sitt areal i verneområdene i Vassfaret.

Nye verneområder blir merket og skiltet, og det blir som regel utarbeidet informasjonsplakater eller annen informasjon om reservatene. I forskriftene åpnes det for å gi dispensasjon for enkelte tiltak, og slike søknader behandles fortløpende av forvaltningsmyndigheten. Ved behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

Forvaltningsplan blir utarbeidet for de verneområdene der det er behov for det, særlig der det er behov for skjøtsel for å fremme verneverdiene. Det foreslåtte verneformålet er i stor grad er knyttet til gammel barskog under naturlig dynamikk, og det vil dermed være lite behov for økologisk skjøtsel. Vi kan heller ikke se at det er noe ved den aktuelle skogtilstanden som skulle tilsi et behov for slik skjøtsel. Det kan også bli utarbeidet forvaltningsplan i områder med stor menneskelig bruk. For de eksisterende verneområdene i Vassfaret ble det i 1997 utarbeidet retningslinjer for forvaltning av verneområdene. Disse gir retningslinjer for blant annet skogsdriften, veiene, friluftsliv og turisme, kulturminner og kulturlandskap, i tillegg til en gjennomgang av ulike aktørers roller og ansvar. Det vil være behov for å utarbeide en ny forvaltningsplan etter nytt vernevedtak.

Statens naturoppsyn har oppsynsansvar for alle verneområder, og dette vil bli videreført etter et nytt vernevedtak.

8. Verneverdier i Vassfaret

Verneforslaget består av to separate delområder. Hoveddelen ligger øst og sør for Bringen naturreservat og omfatter dalen mellom Domfet i vest og Fjellvatnet i øst, samt den vestvendte lisa nordover til Strøslidammen. Det favner høydespennet fra Vassfardalens bunn rundt 575 moh. opp til skoggrensa mot Slafjellet. Nord for Bringen naturreservat foreslås det en mindre utvidelse i lisa på østsiden av Strøslifjell og nord til Trytetjern. Her inkluderes Strøslifjell på 1107 moh. som er verneforslagets høyeste punkt.

Verneforslaget ligger i mellom- og nordboreal sone og på fattig berggrunn. Vegetasjonen domineres helt av fattige gran- og furuskogssamfunn, med gran som det vanligste treslaget. Fattig myr og våtmark dekker små arealer. Hovedvassdraget i Vassfaret sin øvre del med Strøselva, Suluvatnet, Øvre og Nedre Gruntjern ligger innenfor verneforslaget. Sør for Bringen naturreservat er det nordøstvendte lisider med flere dypt nedskårne bekker samt flere mindre koller.

Området er sterkt preget av omfattende gjennomhogster opp gjennom tidene, og det er også noen småflatehogster fra nyere tid. Storparten er derfor ganske ordinær eldre skog med få biologisk gamle trær og lite død ved. Det er hogd helt opp til skoggrensa, men i de øvre delene og i enkelte partier ellers i området finnes arealer som er mindre påvirket og med naturskogpreg, for eksempel nordvest for Slafjellet og lia opp mot Kvilarhaugen. I det tilgrensende Bringen naturreservat er skogen i liten grad berørt av moderne skogsdrift.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur i form av en stor, variert og velavgrenset skogdal med hele tverrsnittet av dalføret, inkludert det gjennomgående hovedvassdraget. Skogen i området er representativ for høyereliggende skog på sentrale deler av Østlandet, og deler av området har innslag av urskognær skog med referanseverdier for slik skog. Videre er formålet å verne et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for sjeldne, sårbare og truede arter og er viktig for arter som er avhengig av store arealer eldre skog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Isolert sett har verneforslaget begrensede naturverdier (svak regional verneverdi). Den viktigste verdien ligger i at dette kan bli et storområde-reservat med relativt liten grad av nyere påvirkning. Selv om storparten av arealet vil trenge lang tid på å nå fram til en naturskogs-nær tilstand, så vil naturskogarter og arealkrevende gammelskogarter gradvis få bedre livsvilkår dersom arealet vernes. Flere slike arter finnes i eksisterende naturreservat, noe som gir grunnlag for spredning til nye områder. Og på tross av fattig berggrunn og langvarig, hard hogstpåvirkning er det påvist flere rødlistearter, herunder truede arter. Storområder er definert som en mangel i skogvernarbeidet. Dette er en stor skogdal med for det meste naturskog som favner en hel dalgang med et stort vassdrag og et tverrsnitt av Vassfardalen. Området vil ha en klar storområdeverdi. Verneforslaget er vurdert som regionalt verneverdig (**). Det eksisterende Bringene naturreservat har stedegegn naturskog, til dels urskogs-nær. Her er det et rikt biologisk mangfold og store naturverdier som på sikt vil kunne spre seg inn i nytt reservatereale.

Vassfaret har også en spesiell historie og identitet som ”sagnomsust” dalføre. Sett i sammenheng med de eksisterende naturreservatene vil det foreslåtte naturreservatet ha nasjonal verdi.

Verneforskrift

Verneforskriften bygger på en standard mal utarbeidet av Miljødirektoratet, men den blir tilpasset det enkelte område. I denne verneplanen foreslår vi en ny verneforskrift for hele det utvidete reservatet slik at også eksisterende Bringene naturreservat underlegges den nye forskriften.

Avgrensing

I Sør-Aurdal er storparten av arealet i Indre Vassfaret landskapsvernområde foreslått omgjort til naturreservat. Unntaket er et areal rundt Vassfarplassen og Amundheimen, høyereliggende arealer på Slafjellet og i tillegg eiendommen Slasetra i nord. For verneverdiene ville det vært positivt om ytterligere areal i Sør-Aurdal kunne blitt inkludert. Det vil også være positivt om det nye verneområdet på sikt kan bindes sammen med Nevlingkollen naturreservat slik at storområdekvalitetene kan utvikles enda bedre.

I Flå og Nesbyen ligger verneforslaget sør og nord for det eksisterende Bringene naturreservat, men her er store areal i Indre Vassfaret landskapsvernområde ikke med i verneforslaget. Området Heimansetran – Trytetjennåsen er betydelig hogstpåvirket og er ikke tilbudt til vern. Dette området mangler biologiske verdier, men av hensyn til arronderingen burde deler av dette vært inkludert. En kantsone langs hovedvassdraget er inkludert i høringsforslaget. På vest- og nordsiden av Bringene er areal med fjellskog heller ikke tilbudt til frivillig vern.

Kulturminner og kulturhistorie

Vassfaret har vært i aktiv menneskelig bruk i lang tid, med fast bosetning siden før Svartedauden (1349). Den faste bosettinga opphørte i 1921. Skogbruk har vært drevet i Vassfaret i mer enn 300 år. Det finnes en lang rekke kulturminner som viser en langvarig utnyttning av utmarksressursene, særlig skogsdrift og fløting. Vi finner boplasser, setre, mølle, gamle ferdselsårer og spor etter jakt og fiske. Elva bærer preg av tidligere tiders fløtning med flere demninger og andre innretninger for fløtningen.

Vassfaret er av Riksantikvaren registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA). Verdiene i Vassfaret knyttes til at kulturminnene er relativt godt bevart, og de gir et tidsbilde fra et landskap og en periode da alle tilgjengelige ressurser ble tatt i bruk. Det ligger flere Sefrak-

registrerte bygninger og møllehus ved Grunntjernfossen og på Amundheimen og Vassfarplassen. Ved Skardet lengst nord i verneforslaget er det flere tufter/ruiner etter bygninger.

Kulturverdiene er en del av verneformålet for de eksisterende landskapsvernområdene i Vassfaret. Kulturverdiene vil ikke være en del av verneformålet for det foreslåtte naturreservatet, men kulturminnene og kulturhistorien er likevel med på å berike området. I verneforslaget er det generelt tillatt med ordinært vedlikehold av bygninger, dammer og andre fysiske innretninger. I tillegg er det tatt inn en bestemmelse i verneforskriften § 7 som sier at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. Den store betydningen kulturverdiene og kulturhistorien har hatt for vernet i Vassfaret gjør at vi vil søke å få til en god ivaretagelse av kulturminnene innenfor reservatet. I slike saker vil vi også samarbeide med kulturvernmyndighetene og eiere av fløtningsinnretningene og legge vekt på deres vurdering.

I Vassfaret har det vært drevet fløtning av tømmer i vassdraget gjennom flere hundre år, og vi ser det som viktig at fløtningshistorien fortsatt kan fortelles gjennom kulturminnene i området. Det er flere fløtningdammer i vassdraget, i tillegg er det flere enkle skådammer bygget for å lede tømmeret på rett vei. Innenfor verneforslaget er det en dam ved Øvre Grunntjern i tillegg til en ved grensa ved Strøsdammen i nord. Nevlingen er regulert med reguleringshøgde 2,5 meter. Vernegrensa foreslås lagt ved høyeste regulerte vannstand (HRV) langs Nevlingen, og verneforslaget berører derfor ikke eksisterende regulering av Nevlingen. Vassfaret Elvekasse eier og forvalter damanleggene og fløtningsinnretningene, og de er rettighetshaver og har ansvaret for reguleringene. Inndemmet vatn selges i dag til Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Vi legger til grunn at et vern som naturreservat ikke vil begrense dagens bruk av vannet.

Kulturvernplanen har vært en viktig del av forvaltningen av verneområdet. Ved en formell nedleggelse av kulturvernplanen vil det stå igjen midler på driftsfondet. Det må da tas stilling til hvordan disse midlene skal disponeres. I tråd med intensjonen bak bevilgningen av disse midlene, mener Statsforvalterne at pengene bør settes på et tilsvarende fond med formål å ta vare på kulturminner i Vassfaret og Vidalen. Dette må avklares med Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

9. Andre interesser

Bygninger

Det er noen setre, buer og eldre hytter i verneforslaget. De fleste av disse ligger langs vassdraget, men det er også enkelte lenger oppe i liene. Eksisterende bygninger kan vedlikeholdes i samsvar med status på vernetidspunktet og innenfor samme størrelse. Ved eventuell brann eller naturskade kan det søkes om gjenoppføring av bygninger. Påbygg til hytter eller nybygg av hytter vil ikke kunne tillates i reservatet. Vi har imidlertid tatt inn en mulighet for å få tillatelse til å sette opp uthus eller tilbygg med uthusfunksjon. Dette begrunnes med at mange av hyttene i Vassfaret er gamle og har en enkel standard, og at det kan være behov for uthus for å bedre sanitærforholdene, i tillegg til plass for ved, utstyr og redskap. Denne paragrafen er kun tenkt brukt i de tilfellene et uthus vil kunne bedre de miljømessige forholdene, og ikke for å utvide hyttearealet. I verneforskriften foreslås det at det er generelt tillatt å rydde vegetasjon på inntil 2 dekar rundt hytter. Det er også tatt inn en mulighet til å søke og få tillatelse til hogst av ved til hytter og setre i reservat ut over 2 dekar dersom dette ikke er tilstrekkelig, og der det vil være uhensiktsmessig å frakte ved inn til hyttene.

Spesielt om boplassene Vassfarplassen, Amundheimen og Olsonheimen

Det er tre tidligere boplasser i denne delen av Vassfaret. Vassfarplassen og Olsonheimen var bebodd fram til 1914-1915, mens Amundheimen ble fraflyttet på 1860-tallet. Olsonheimen ligger i dagens Bringen naturreservat, mens Vassfarplassen og Amundheimen ligger i Indre Vassfaret landskapsvernområde. I dette verneforslaget foreslås et areal rundt Olsonheimen tatt ut av reservatet slik at alle de tre boplassene med et areal rundt holdes utenfor naturreservatet og foreslås vernet som en del av Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Disse arealene skal kunne skjøttes som kulturlandskap.

Vassfarplassen ligger i den varme, sørvendte lia nord for Nevlingen. Her har det vært aktiv restaurering av kulturlandskapet og gjenoppbygging av i alt 7 bygninger etter dispensasjon fra verneforskriften for landskapsvernområdet. Gjenoppbyggingen er det grunneier som har stått for, og bygningene er for det meste gamle bygninger som er tilflyttet plassen og oppført på de gamle tuftene etter tilsvarende hus som har stått der tidligere. Statsforvalteren har stått for årlig rydding og slått av tidligere innmark på vel 5 dekar siden 2002. I dag framstår plassen som et godt bevart kulturlandskap med gamle bygninger og en artsrik og svært viktig slåttemark i god hevd. Vassfarplassen representerer et verdifullt kulturlandskap både mht. kulturhistoriske og biologiske verdier. Arealet fra like ovenfor tunet og ned til vassdraget foreslås videreført som landskapsvernområde. Arealet på dette er ca. 140 dekar.

Amundheimen ligger øst for Vassfarplassen, og tunet består av 4 bygninger. Bygningene på plassen er i god hevd. Det er ikke registrert store naturverdier i det som tidligere var innmark, men det er potensiale for flere kulturbetingede arter på plassen. Statsforvalteren har igangsatt rydding og slått av dette arealet. Sammen med Vassfarplassen utgjør Amundheimen et viktig kulturlandskapselement i den indre delen av Vassfaret. Den øvre delen av skogeiendommen, fra cirka 680 moh. og oppover, er inkludert i verneforslaget. Den nederste delen inkludert selve boplassen er tatt ut av verneforslaget og foreslås videreført som landskapsvernområde. Dette utgjør cirka 290 dekar.

Olsonheimen ligger i det eksisterende Bringen naturreservat. Cirka 26 dekar på den gamle boplassen foreslås tatt ut av naturreservatet og omgjort til landskapsvernområde.

Den tidligere innmarka rundt Olsonheimen har ligget i lang tid uten skjøtsel, og de kulturbetingede biologiske verdiene er små, men det er noen naturengplanter og mulig potensiale for beitemarkarter på den tørre enga nord for husene.

Både bygninger og marka rundt bærer preg av liten aktivitet gjennom de seinere år. Eierne opplever at skjøtsel og vedlikehold av boplassen er vanskelig fordi det ikke er vei fram til plassen. De har derfor i verneprosessen stilt krav om å få en kjørbar adkomst til Olsonheimen. Hensikten er å komme inn med traktor eller gravemaskin i forbindelse med nødvendig arbeid på bygningene og rundt disse der bekken til tider tar nye løp helt inn til bygningene. Videre ønsker de å kunne bruke ATV for frakt av utstyr og materialer.

Statsforvalterne og Miljødirektoratet har i forhandlingene med eierne åpnet for at det kan opparbeides en trase inn til Olsonheimen som skal ha preg av å være en forsterket sti med bredde inntil 1,3 meter som også kan benyttes til enkelte turer med ATV. Traseen skal opparbeides med gravemaskin, og det vil være nødvendig å flytte enkelte steiner og fjerne mindre trær. Det vurderes å ikke være behov for å hogge større trær. Det er lite behov for skjæring/fylling, og traseen skal ikke gruses. Bekkekantene kan jevnes slik at ATV kan krysse bekken uten bru, og eventuell bru over bekken skal kun være dimensjonert for gående.

Den samme traseen skal også kunne tilrettelegges slik at den kan benyttes med traktor eller gravemaskin i forbindelse med spesielle tyngre arbeider på plassen slik som restaurering av bygningene. Det vil sannsynligvis være svært begrenset behov og gå mange år mellom hver gang

dette er aktuelt. Denne ekstra bredden tilbakeføres og får gro igjen naturlig etter bruk slik at permanent bredde kun er ca. 1,3 meter.

Motorferdsel på traseen vil være søknadspliktig. Det kan gis tillatelse til bruk av snøskuter eller ATV for frakt av ved, materialer og utstyr til Olsonheimen, ikke persontransport.

Veier og andre tekniske inngrep

Eksisterende bilveier er avmerket på vernekartet. Veier, inkludert opparbeidete snuplasser og parkeringsplasser kan vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Motorferdsel er generelt forbudt, med noen unntak som er listet opp i verneforskriften. Det foreslås at motorferdsel på bilveiene skal være tillatt i forbindelse med bruk og tilsyn av eiendommer, hytter og boplasser samt dam ved Øvre Grunntjern. Den innerste delen av veien inn mot Olsonheimen i Flå kommune er omsøkt og bygd som traktorvei, men den har standard som en enkel bilvei. Denne delen foreslås i verneplanen definert som bilvei.

Veien inn mot Øvre Grunntjern er stengt med bom ved grensa til Indre Vassfaret landskapsvernområde. Veien fra Flå som kommer ned ved Nevlingen er stengt med bom litt innenfor grensa til Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Det bør fortsatt være bommer på disse to stedene slik at det blir begrenset motorferdsel og lettere å føre kontroll med den motoriserte ferdsele på veiene.

Eksisterende traktorveier er avmerket på vernekartet, og de kan vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Det foreslås at motorferdsel på traktorveiene skal være tillatt i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort.

Landing og start med Forsvarets luftfartøy er generelt tillatt i verneforslaget, men dette gjelder altså kun for forsvarsaktivitet.

Landbruk

Det går sau på beite i Vassfaret, men det er for tida ikke beite av storfe. Vi er ikke kjent med at det er faste gjerder eller sankekveer i forbindelse med beitedrift i området, men i de foreslåtte forskriftene kan det gis tillatelse til oppsetting av gjerde.

Deler av arealet benyttes til vinterbeite for Filefjell Reinlag fra midten av desember til slutten av april. Sommerstid beiter reinen lengre nord. Vinterstid blir det vanligvis brukt snøscooter i gjetinga, nede i Vassfaret skjer det som regel på islagte vann og veier, men enkelte ganger må det hentes rein som går inne i skogen. Det går ei flyttelei for rein over Vassfaret mellom Hedalsfjella og Sørbølfjellet, sør for verneforslaget.

Friluftsliv

Det foregår mange ulike typer friluftsliv i Vassfaret. En merket tursti følger vassdraget, og det er en rekke umerkede stier. I tillegg til fotturer er området godt egnet for sykling på skogsbilveiene, samt ridning og padling. Det går en skuterkjørt skiløype (Eventyrløypa) som så vidt kommer innenfor verneforslaget i sørvest ved Likkistefjellet. Også på Slafjellet går det ei skuterkjørt skiløype, men den ligger i det fjellarealet som foreslås videreført som landskapsvernområde. Det er flere turisthytter i og rundt Vassfaret, men ingen innenfor verneforslaget. Noen overnatter i telt inne i verneområdet. I tillegg kommer folk på dagstur fra bygdene eller fra hytter i nærheten. På Dagali og Domfet er det en del hytter innenfor og like utenfor grensa for Indre Vassfaret landskapsvernområde. Lenger sør på Hallingdal-siden er det større hyttefelt like utenfor grensa for Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde.

Jakt og fiske er også viktige friluftaktiviteter i Vassfaret, og det er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk.

Reiselivsvirksomhet er tillatt dersom aktiviteten ikke er i strid med bestemmelser i forskriften. Det kan gis tillatelse til reiselivsvirksomhet ut over det som er generelt tillatt, dersom det i forkant utarbeides en plan som blir godkjent av forvaltningsmyndigheten.

I det eksisterende Bringen naturreservat og Indre Vassfaret landskapsvernområde er organisert friluftsliv forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til dette. I forslaget til revidert forskrift er denne bestemmelsen endret til at bruk av naturreservatet til teltleirer og andre større arrangementer er forbudt. På dette punktet har forvaltningen av verneområder generelt endret seg, og det er nå større vekt på at verneområdene skal kunne benyttes til friluftsliv og gode naturopplevelser. Praksis nå er at arrangementer med færre enn cirka 30 deltakere (en skoleklasse) kan skje uten særskilt søknad, mens større arrangementer trenger tillatelse. Dersom et arrangement vurderes til å ikke være til skade for verneverdiene, vil det normalt bli tillatt.

Uorganisert teltslagning er tillatt, men det er forbud mot teltleirer. Noe av bakgrunnen for dette er et sårbart fugleliv. Teltleirer har så langt ikke vært et problem i Vassfaret, men området har potensiale til å få en del besøk og slitasje på de mest attraktive plassene langs vassdraget. Ved å skjerme naturreservatet kan slike leirer kanaliseres til Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde.

I den foreslåtte forskriften er det generelt tillatt å rydde eksisterende stier og skiløype i reservatet. Det kan også gis tillatelse til å etablere nye stier. Det er et ønske å beholde et preg av villmark med begrenset motorferdsel og tilrettelegging i naturreservatet, og derfor åpnes det ikke i forskriften for å etablere nye skiløyper.

På bilveier og traktorveier er bruk av sykkel og hest og kjerre og riding tillatt. Det foregår noe sykling på stier i området, og enkelte steder er det problemer med slitasje i stiene. Vi ser at det kan være en interesse for å sykle på stier i Vassfaret for å få en rundtur. Vi ønsker imidlertid å beholde et mest mulig uberørt preg, og åpner derfor ikke for sykling på stier i naturreservatet. Det er mange muligheter for sykling på skogsbilveier samt på stier utenfor naturreservatene. I forskriften § 7 har vi tatt inn en mulighet for å få tillatelse til å ri eller sykle på stier etter søknad.

Det nordvestligste arealet rundt Strøslifjellet er registrert i Naturbase som del av et større svært viktig friluftsområde med verdi som et stort turområde uten tilrettelegging.

Mineralforekomster, grus og pukk

I NGU sin kartdatabase er det ikke registrert grus- og pukkforekomster innenfor verneforslaget, og heller ingen mineralforekomster.

Planstatus

Flå kommune og Nesbyen kommune: LNRF-areal for nødvendige tiltak i landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag. Verneområdene er vist som båndlagt med hjemmel i naturmangfoldloven.

Sør-Aurdal kommune: LNFR-område, landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift der verneområdene i Vassfaret er vist som båndlagt med hjemmel i naturvernlovgivningen.

10. Høringsinstanser

Følgende har fått tilsendt høringsforslaget for Vassfareet.

Skogiere i Indre Vassfareet landskapsvernområde og Bringen naturreservat

Hjemmelshaver	Adresse	Postadresse
Agnethe Dokken	Nygårdsløkka 14	3214 Sandefjord
Anders Vidar Storruste v/ Liv Kjersti Storruste		3528 Hedalen
Anne Holte Nordberg	Faunveien 9 B	0781 Oslo
Agnethe Dokken	Nygårdsløkka 14	3214 Sandefjord
Bjørn Ragna og Kjell Gullingsrud	Liagardan 155	3540 Nesbyen
Bjørn Ole Hilde	Austsidevegen 126	3539 Flå
Christen Ivar Berg	Bergheimveien 190	3540 Nesbyen
Einar Arnt Lerberg	Kvanhøgdevegen 36	3550 Gol
Ellen Katrine Løvdal Toppe	Hagakollen 47	1387 Asker
Elling Fekjær	Fekjarvegen 117	3528 Hedalen
Endre Lie	Liamarkvegen 4	3540 Nesbyen
Eva Lise Jorde	Leangveien 42 B	1387 Asker
Georg Robert Grimeli	Flatsjøvegen 189	3539 Flå
Gina-Borghild Heggli	Birtedalsvegen 507	3870 Fyresdal
Gry Marianne Ringset	Dr. Høsts vei 44	1346 Gjøttum
Gunnar Storruste v/ Arne Grøv		2930 Bagn
Harald Holte	Gulleråsveien 6 A	0779 Oslo
Hege Holte Nielsen	Syverudveien 80	1433 Ås
Helge Olav Rabbevåg	Tøllemovegen 38	3540 Nesbyen
Helle Helene Myklebust og Jørn Erik Stavn	Austsidevegen 115	3539 Flå
Ingeborg Mjørud	Flatsjøvegen 231	3539 Flå
Jesper Holte	Storgata 121	2615 Lillehammer
Jørgen Kristoffer Benterud	Benterudvegen 128	3540 Nesbyen
Kirsten og Tormod Berg	Oreveien 14	3440 Røyken
Knut Hilde	Austsidevegen 130	3539 Flå
Kristi Haldis Bråtejerde	Flatsjøvegen 45	3539 Flå
Kristian Holte Sandvik	Lillevannsskogen 42	0788 Oslo
Kristin Holte Sandvik	Lillevannsskogen 40	0788 Oslo
Mari Langaker	Bergheimveien 99	3540 Nesbyen
Marie N. Gjerdalen	Valdresvegen 1197	2936 Begnadalen
Ole Engebret Haugo	Bergheimveien 100	3540 Nesbyen
Ole Hilde	Austsidevegen 121	3539 Flå
Ole Håkon Storeli	Liamarkvegen 259	3540 Nesbyen
Ole Jørgen Bergsrud v/Simen Bergsrud	Granlyst Stubben 9	3510 Hønefoss
Pål Erik Holte	Sognsvannsveien 27 C	0372 Oslo
Rigmor Gullingsrud Sevre	Liagardan 153	3540 Nesbyen
Sigurd Holte Sandvik	Lille Borgen vei 5 A	0370 Oslo
Steinar Andre Steinarsson	Støgutvegen 30	3539 Flå
Steinar Storruste	Rugdeveien 2 B	0778 Oslo

Tor Magnus Strøm Briskodden	Hedalsvegen 2644	3528 Hedalen
Truls Buøen	Flatsjøvegen 229	3539 Flå

Hytteiere i Indre Vassfaret landskapsvernområde

Navn	Adresse	Postnr/sted
ELNÆS ANDERS IVER	STORGATA 3	3520 JEVNAKER
LESJØ HEIDI	HELLERUDVEIEN 28	1350 LOMMEDALEN
BUØEN GUDMUND	KNAUSEN 6 A	4326 SANDNES
RAAEN GRETE SANDAKER OG TORKILD	HEIMOEN 27	3539 FLÅ
STEINMOEN MARI	EVJO 13	3539 FLÅ
BUØEN OLE	RUKKEDALSVEGEN 1210	3540 NESBYEN
HEIEN ANN	VOLLSÅSEN TERRASSE 38	3086 HOLMESTRAND
WRANGELL HENRY	UNDELSTAD TERRASSE 21 D	1387 ASKER
WRANGELL MERETE	VESTLISVINGEN 49	0986 OSLO
BAHR DAVID OG INGRID KJÆRVIK	DALVEIEN 19	1405 LANGHUS
GAARDER BENTE GRØNVOLD	SOLFJELLVEIEN 2	1389 ASKER
PEDERSEN GEIR ALEXANDER	KRØDERVEIEN 932	3370 VIKERSUND
PEDERSEN LENE JEANETTE	HANS STØMSVEI 15	3055 KROKSTADELVA
NILSEN SVEIN REINERT	C.M. HAVIGS GATE 37	8656 MOSJØEN
ELNÆS IVAR ANDERS	NØKLEBYGATA 3 G	3520 JEVNAKER
FÆSTE ANNE MARTE	BÅNNTJERNVEIEN 7 B	3514 HØNEFOSS
SANDAKER OLE	MYHRENEVEIEN 12	3483 KANA
MURI TONE CHRISTIN	TRYGGVANGVEIEN 5	1458 FJELLSTRAND
DALBAK TOM HENNING	STØVINÅSVEIEN 16 A	1900 FETSUND
HALDORSEN KNUT	NES TERRASSE 34 D	1394 NESBRU
GRINA JAN ERIK	SLÅTTEVEIEN 12	1084 OSLO
HANSEN HJØRDIS LOVISE OG ROLF		
ODDEN SUNNIVA LINDA	VARDEVEIEN 8	3235 SANDEFJORD
JOHNSEN ODDVARD	HEGSBROVEGEN 60A	3400 LIER
MATHIESEN HELLE IRENE H	VALSTADVEIEN 1	3410 SYLLING
MOLLATT KIRSTI		
SOLGÅRD ROY & VICKY M GESTIDIA	FALKENSTENSVEIEN 369	3180 NYKIRKE
STENSETH MARGIT	STENSETVEIEN 181	3302 HOKKSUND
STRAUMFORS LINN ANDRINE	KORSNEBBVEIEN 6	1448 DRØBAK
STRAUMFORS MICHAEL	KORSNEBBVEIEN 6	1448 DRØBAK
STRAUMFORS CHRISTINA CF	KIRKEGATA 40A	6005 ÅLESUND
TORGersen TORLEIV OG BRATTABØ LIV-MAGNHILD	ØVRE-ÅLSVEGEN 211	3570 ÅL
GULLINGSRUD BJØRG RAGNA OG KJELL	LIAGARDAN 155	3540 NESBYEN
JOHANSEN TOM NICOLAI	TROLLKLEIVA 25	1452 NESODDTANGEN
CHRISTENSEN EVA	C/DALI 24-A, LAS LOMAS DE MIJAS	BUZON 49, SPANIA
ARNESEN ODD GUNNAR	NEDRE TERRASSEGATAN 24, 666 41 BILLINGFORS	SVERIGE

LOKALE OG REGIONALE INSTANSER, VIKEN OG ANDRE SOM HAR GITT UTTALE TIL OPPSTARTSMELDINGEN (sendes kun elektronisk)

Instans/organisasjon	E-post
Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad	ketil.jorstad@gmail.com
Buskerud Bondelag	buskerud@bondelaget.no
Buskerud botaniske forening	buskerud@botaniskforening.no
Buskerud Orienteringskrets	buskerud@orientering.no
Buskerud ornitologiske forening	buskerud@birdlife.no
Buskerud Sau og Geit	gjorde@online.no
Buskerud Skikrets	buskerud@skiforbundet.no
DNT Drammen og Omegn	kontoret@dntdrammen.no
Flå kommune	postmottak@flaa.kommune.no
Forum for natur og friluftsliv – Buskerud	buskerud@fnf-nett.no
Hallingdal kraftnett AS	kundesenter@hallingdal-kraftnett.no
Naturvernforbundet i Buskerud	buskerud@naturvernforbundet.no
Nesbyen kommune	postmottak@nesbyen.kommune.no
Nesbyen Røde Kors	Tore.anskar.bekkelund@spordrift.no
NOF Buskerud	buskerud@birdlife.no
Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud	buskerud@njff.no
Vassfarfjellet Løypelag	loypelagv@online.no
Viken fylkeskommune	post@viken.no
Viken Idrettskrets	Viken@idrettsforbundet.no
Viken Natur og Ungdom	viken@nu.no
Viken Skog	e-post@viken.skog.no
Gunnar Nergaard	gunnar.nergaard@gmail.com
Knut Nergaard	nergaard.knut@gmail.com
Terje Bøhler	terbo@online.no
Kari Bøhler	kaboehl@online.no
Gro Bøhler	gro.boehler@halden.net
Gro Kristoffersen	krisrue@icloud.com
John Erling Helle	john-erling.helle@dahm.no
Staale Johnsen	staale@staalejohnsen.no
Merete Næss	famness5@online.no
Thor Erik Næss	thor-erik.ness@aidon.com
Sørvestre Vassfaret Vel v/ Pål Nordmark	pal@a-personell.no]
Svein Erik Nergaard	svein.nergaard@uis.no

LOKALE OG REGIONALE INSTANSER, INNLANDET

DNT Valdres	valdres@turistforeningen.no
Eidsiva Energi	kontakt@eidsiva.no
Foreningen til Bægnavassdragets Regulering	post@fbr.bu.no
Forum for natur og friluftsliv - Innlandet	innlandet@fnf-nett.no
Hedalen Idrettslag	taxi@hedalen.no
Hedalen fjellsameie, v/ Henning Perlestenbakken	hennings.fjellservice@hedalen.no
Hedalen Jeger- og fiskerforening	hennings.fjellservice@hedalen.no
Hedalen Røde Kors Hjelpkorps	frode_ildjarnstad@hotmail.com
Innlandet bondelag	innlandet@bondelaget.no
Innlandet fylkeskommune	post@innlandetfylke.no

Innlandet idrettskrets	Innlandet@idrettsforbundet.no
Innlandet orienteringskrets	tonenys@hotmail.com
Kraftriket AS	kunde@kraftriket.no
Naturvernforbundet i Innlandet	innlandet@naturvernforbundet.no
Naturvernforbundet i Valdres	valdres@naturvernforbundet.no
Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst	ro@nve.no
Norsk Ornitologisk Forening avd. Oppland	jnopheim@gmail.com
Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	innlandet@nlr.no
Oppland Bonde- og Småbrukarlag	oppland@smabrukarlaget.no
Oppland Energi AS	egil.skoien@hafslundeco.no
Oppland Sau og Geit v/Pål Kjørstad	pkjorstad@outlook.com
Oppland skikrets	oppland@skiforbundet.no
Skogselskapet i Oppland	ogd@skogselskap.no
Sør-Aurdal Energi	post@sae.no
Sør-Aurdal Idrettsråd	steinarskjerne@me.com
Sør-Aurdal kommune	postmottak@sor-aurdal.kommune.no
Valdres energi	post@valdresenergi.no
Valdresmusea	info@valdres.museum.no
Vassfaret Elvekasse v/ Elling Fekjær	elling.fekjar@bbnett.no

SENTRALE ETATER OG ORGANISASJONER (sendes kun elektronisk)

Instans/organisasjon	E-post
Arbeids- og sosialdepartementet	postmottak@asd.dep.no
Avinor AS	post@avinor.no
Bane NOR SF	postmottak@banenor.no
Den Norske Turistforening	info@turistforeningen.no
Direktoratet for mineralforvaltning	mail@dirmin.no
Forsvarsbygg	post@forsvarsbygg.no
Friluftslivets fellesorganisasjon	post@frifo.no
Friluftsrådenes Landsforbund	post@friluftsrad.no
Jernbanedirektoratet	post@jernbanedirektoratet.no
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	postmottak@kmd.dep.no
KS	ks@ks.no
Landbruksdirektoratet	postmottak@landbruksdirektoratet.no
Luftfartstilsynet	postmottak@caa.no
Natur og Ungdom	info@nu.no
NHO Reiseliv	post@nhoreiseliv.no
Norges Bondelag	bondelaget@bondelaget.no
Norges Fjellstyresamband	nfs@fjellstyrene.no
Norges Geologiske Undersøkelser	ngu@ngu.no
Norges Handikapforbund	nhf@nhf.no
Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	nif-post@idrettsforbundet.no
Norges Jeger- og Fiskerforbund	njff@njff.no
Norges Luftsportsforbund	post@nlf.no
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	post@nmbu.no
Norges Miljøvernforbund	nmf@nmf.no
Norges Naturvernforbund	naturvern@naturvernforbundet.no
Norges Orienteringsforbund	nof@orientering.no

Norges skogeierforbund	post@skogeier.no
Norges Televisjon	info@ntv.no
Norges vassdrags- og energidirektorat	nve@nve.no
Norgesnett AS	norgesnett@norgesnett.no
Norsk Bergindustri	epost@norskbergindustri.no
Norsk Biologforening	post@bio.no
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	post@smabrukarlaget.no
Norsk Botanisk Forening	post@botaniskforening.no
Norsk Industri	post@norskindustri.no
Norsk institutt for bioøkonomi	post@nibio.no
Norsk institutt for naturforskning	firmapost@nina.no
Norsk Organisasjon for Terrengeksykling	vernearbeid@nots.no
Norsk Orkideforening	anne.lise.nevoy@gmail.com
Norsk Ornitologisk Forening	nof@birdlife.no
Norsk Sau og Geit	nsg@nsg.no
Norsk Zoologisk Forening	nzf@zoologi.no
Norskog	firmapost@norskog.no
NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi	postmottak@nt.ntnu.no
NTNU, Ringve botaniske have	ringve.botaniske@vm.ntnu.no
NTNU, Vitenskapsmuseet	post@vm.ntnu.no
Oljedirektoratet	postboks@npd.no
Riksantikvaren	postmottak@ra.no
SABIMA	sabima@sabima.no
Statens Kartverk	firmapost@statkart.no
Statens Vegvesen Region Sør	firmapost-sor@vegvesen.no
Statens Vegvesen region øst	firmapost-ost@vegvesen.no
Statkraft SF	info@statkraft.no
Statnett SF	firmapost@statnett.no
Statskog SF	post@statskog.no
Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene	post@sprakradet.no
Universitetet i Bergen	post@uib.no
Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap	postmottak@ibv.uio.no
Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage	postmottak@nhm.uio.no
Universitetet i Tromsø	postmottak@uit.no
Vegdirektoratet	firmapost@vegvesen.no
WWF-Norge	wwf@wwf.no
Telenor Servicesenter for nettutbygging	sfn@telenor.com
Viken Skog	e-post@viken.skog.no

KOPI

Instans/organisasjon/person	E-post
Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Miljødirektoratet v/ Pål Klevan	Pal.Klevan@miljodir.no
Tollef Mykleby, Statens skogsakkyndig	tollef.mykleby@myrbakken.no
Viken skog v/Svein Ekanger	se@viken.skog.no

11. Høringsuttalelser og Statsforvalternes vurdering og tilråding

Det kom 12 uttalelser til høringen. Disse er referert og kommentert nedenfor. I tillegg har det vært befaringer og forhandlinger med skogeierne som har resultert i noen endringer både i avgrensning og forskrift. Disse endringene er beskrevet til sist i dette kapitlet.

Riksantikvaren viser til uttalelser fra kulturminneforvaltningen i Viken og Innlandet fylkeskommune og behandler ikke saken.

BaneNor har vurdert forslaget og har ingen merknader.

Jernbanedirektoratet har ingen merknader til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) påpeker at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser, og en langsiktig forvaltning er viktig. DMF er opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttelser blir hensyntatt i verneprosessen. De kan ikke se at det foreslåtte verneområdet kommer i konflikt med registrerte mineralske ressurser, bergrettigheter, gamle gruver, aktive uttaksområder eller andre mineralske interesser som DMF skal ivareta, og de har derfor ingen merknader til forslaget.

Forsvarsbygg registrerer at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og avgang og landing med Forsvarets luftfartøy, og de har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

Statsforvalternes kommentar: Merknadene ovenfor tas til etterretning.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at så langt de kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. De gjør oppmerksom på at Hallingdal Kraftnett AS og Kraftriket AS har områdekonsesjon innenfor verneforslaget, og at Kraftriket AS ikke er på adresselista for høringen. NVE kjenner ingen planer knyttet til nettanlegg i området, men de har ikke full oversikt over nettkomponenter og -planer for distribusjonsnett. De forventer at nettselskapene uttaler seg om eventuelle konflikter med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statsforvalternes kommentar: Statsforvalteren har ettersendt høringsforslaget til Kraftriket AS og gitt dem mulighet for å komme med uttalelse. Vi tar ellers NVE sine merknader til etterretning.

Innlandet fylkeskommune stiller seg positiv til naturreservat som verneform for å sikre biologisk mangfold, men samtidig ikke være til hinder for utøvelse av tradisjonell jakt, fiske og friluftsliv. De foreslår at bestemmelsen om nødvendig uttransport av felt vilt endres til også å inkludere villsvin og øvrige store rovdyr. Dette for å være tilrettelagt for eventuelt fremtidig behov for effektiv jaktutøvelse eller skadefelling.

Statsforvalternes kommentar: I naturreservater er det et mål å holde motorferdselen på et minimum. Verneforskriften åpner derfor normalt kun for motorferdsel som er helt nødvendig og som har et nytteformål. Vi ser at det kan være behov for å inkludere villsvin i forskriften for Vassfaret. Det er sannsynlig at villsvin vil komme hit i fremtiden, og uttransport vil være vanskelig uten motorisert kjøretøy. Uttransport av bjørn er med høringsforslaget til forskrift, men vi ser ikke at det er tilsvarende behov for andre større rovdyr.

Viken fylkeskommune har vurdert tiltaket ut fra fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, forvalter av fylkesvei, fagmyndighet for kulturminnevern og prosessmyndighet etter vannforskriften.

Friluftsliv: Fylkeskommunen påpeker at mesteparten av det foreslåtte naturreservatet i Flå kommune er kartlagt som svært viktig friluftsområde, og det er derfor viktig at det ikke gjøres unødvendige innskrenkninger i allemannsretten. Muligheten til å kunne lage bål er viktig, og det er positivt at det foreslås at det skal være tillatt. Det er også viktig at verneforskriften tillater rydding og vedlikehold av eksisterende stier og skiløyper samt skilting og merking av disse, og at det kan være mulig å få dispensasjon til å etablere nye stier. I forslaget til verneforskrift er det som hovedregel kun tillatt å sykle på eksisterende veier (§ 5b). Stisykling er en populær friluftslivsaktivitet, og fylkeskommunen ber derfor om at det vurderes om stisykling vil være til hinder for å innfri formålet med vernet, eller om det kan tillates stisykling i tråd med friluftslovens bestemmelser.

Nyere tids kulturminner: Nytt foreslått naturreservat ligger innenfor et område registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA Vassfaret). Fylkeskommunen kan ikke se at høringsforslaget er i motstrid til de interesser fylkeskommunen skal ivareta i forbindelse med KULA-området. Fordi de ikke har fullstendig oversikt over tilstanden for eventuelle verneverdige bygninger innenfor forskriftens virkeområde på vernetidspunktet, ber de likevel om at det tas inn i bestemmelsene § 4 at vernebestemmelsene i § 3 annet ledd ikke er til hinder for tilbakeføring av verneverdige bygninger på dokumentert grunnlag.

Arkeologi – automatisk fredete kulturminner: Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner fra forhistorisk tid og middelalder innenfor reservatforslaget. Dette skyldes trolig for en stor del at det er foretatt få eller ingen arkeologiske registreringer innenfor området. Imidlertid er det funnet en flintflekke fra steinalder ved stranden i nordvestre del av vannet Strøen og to boplasser med steinalderfunn ved sørøstenden av vannet. Dette viser at det er potensiale for liknende funn også ved Trytetjern og ved vestenden av vannet Nevlingen. Det er også sannsynlig at det fins spor etter fangst og fiske, samt jernutvinning fra jernalder og middelalder i områdene. Slike kulturminner kan for eksempel dukke opp ved rotvelt, endringer av bekkeløp, ved flom eller ved vedlikehold av bygninger, veier mm. De ber derfor om at det legges inn i verneforskriften for Vassfaret at ved funn av gjenstander og kulturminner fra forhistorisk tid eller middelalder må kulturminnevernet i fylkeskommunen kontaktes, jf. kulturminneloven § 8.

Avdeling for samferdsel, avdeling for miljø og avdeling for kommunale planer har ikke merknader til saken.

Statsforvalternes kommentar:

Stisykling: Et viktig formål med vernet er å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Dette området har en lang tradisjon for et enkelt og naturtilpasset friluftsliv uten sterk tilrettelegging, og vi mener det er verdifullt at et slikt preg bevares innenfor naturreservatet. Sykling på stier kan gi uønsket slitasje og det blir ofte behov for tiltak og tilrettelegging, noe vi ønsker å holde på et begrenset nivå. Vassfaret er også leveområde for flere arter som er avhengig av intakte arealer med lite forstyrrelse, særlig sårbare rovfugler. Det er flere skogsbilveier i Vassfaret der sykling kan foregå, samt på stier utenfor reservatet, så vi mener det fortsatt vil være gode muligheter for sykling. Høringsforslaget åpner for at det kan gis tillatelse til sykling og riding på stier i spesielle tilfeller. Det kan da gjøres en konkret vurdering ut ifra omfang og lokalisering, og vi tilrår ingen endringer i forskriften på dette punktet.

Verneverdige bygninger: Vi er litt usikre på hva som menes med tilbakeføring av verneverdige bygninger på dokumentert grunnlag, men antar at det gjelder restaurering eller istandsetting av bygninger som går ut over vanlig vedlikehold. I dagens Indre Vassfaret landskapsvernområde kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til gjenoppbygging av gamle husvære. Den foreslåtte verneforskriften for Vassfaret naturreservat åpner for vanlig vedlikehold av eksisterende bygninger, og det kan gis tillatelse til gjenoppføring av bygninger

som er blitt ødelagt ved brann eller naturskade, men det er ikke åpnet for oppsetting av bygninger som ikke står der ved vernetidspunktet. Dette vil også være i strid med formålet med vernet, som er å bevare et mest mulig urørt preg. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at § 7 bokstav b i utkast til verneforskrift gir hjemmel til å istandsette, dvs. også til en viss grad tilbakeføre, kulturminner. Dersom bygninger kan anses som verneverdige kulturminner, gir altså verneforskriften, innenfor visse rammer, rom for tilbakeføring av eksisterende bygninger etter søknad. Vi mener derfor det ikke er aktuelt å ta inn en slik paragraf i forskriften som foreslått av fylkeskommunen.

Saksgang ved funn av gjenstander fra forhistorisk tid: Kulturminner og kulturhistorie er viktig i hele Vassfaret, og vi har tradisjon for å ta kontakt med kulturminnemyndighetene i alle saker som angår kulturminner innenfor verneområdene. Kulturminneloven vil gjelde også innenfor et fremtidig naturreservat, og kulturminnene vil derfor være ivaretatt på en god måte også når verneformen endres fra landskapsvernområde til naturreservat. I et naturreservat kan imidlertid ikke kulturminnene være en del av verneformålet, og vi kan derfor ikke ta inn den foreslåtte bestemmelsen i forskriften.

BirdLife Norge avdeling Oppland påpeker at i ornitologisk sammenheng har Vassfaret betydelige kvaliteter som leveområde for arter knyttet til eldre barskog, og eksempler på dette er hønsenhauk (VU), granmeis (VU), tretåspett (NT), storfugl, lavskrike og spurveugle. I et framtidig naturreservat vil andelen av gammelskog gradvis øke og ytterligere styrke disse kvalitetene. Flere av de store vatna som ligger på rad og rekke i Vassfardalen inngår i verneforslaget, og disse er viktige som hekke- og matletingsområder for vannfuglarter som storlom, sangsvane, strandsnipe, siland og kvinand. I tillegg har flere arealkrevende og sårbare rovfuglarter viktige jakt- og hekkeområder i Vassfaret, og det foreslåtte naturreservatet representerer sentrale deler av disse leveområdene.

Da Vassfaret er mye brukt som tur- og friluftsområde, støtter de forslaget om forbud mot større arrangement og teltleire av hensyn til bl.a. sårbart fugleliv. Også det foreslåtte forbudet mot oppkjøring av faste skiløyper er viktig, da slike løyper gjerne bidrar til økt ferdsel i den sårbare etableringsfasen på sein vinter/tidlig vår. Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde har betydelige arealer som kan brukes til denne typen aktiviteter, men også her er det behov for konkrete sårbarhetsvurderinger knyttet til rovfugl. De ber derfor om at det utarbeides en helhetlig sårbarhetsvurdering for verneområdene i Vassfaret og Vidalen, der hensynet til sårbart fugleliv vektlegges spesielt.

BirdLife Norge avd. Oppland påpeker også behovet for ytterligere utvidelse av det foreslåtte naturreservatet. Av stor verdi har en utvidelse som innlemmer Nevlingkollen naturreservat og Aurdalsæterberga naturreservat i det foreslåtte Vassfaret naturreservat. En slik utvidelse vil bidra til sterkere sikring av viktige leveområder for truede og arealkrevende fuglearter i Vassfaret. På motsatt side av vassdraget er det også betydelige arealer med naturskognær barskog som kan knyttes sammen med nåværende verneforslag. Dette omfatter bl.a. de små naturreservatene og den fjellnære barskogen øverst i lia på sørsida av Nevlingen og Aurdalsfjorden. På sørsida av Aurdalsfjorden finnes også kompakt og gammel granskog som dekker hele høydegradienten fra hovedvassdraget og opp til tregrensa.

Statsforvalternes kommentar: Statsforvalterne merker seg innspillene om sårbarhetsvurdering og mener dette bør inn i det kommende arbeidet med forvaltningsplan. Når det gjelder mulige utvidelse er vi enig i at ytterligere utvidelse av reservatet er ønskelig. Dette er også noe vi har jobbet for gjennom verneprosessen. Vi er imidlertid avhengig av at vi får tilbud om vern fra grunneierne. Vi ser at det er flere arealer i landskapsvernområdene i Vassfaret som har kvaliteter som kvalifiserer for vern som naturreservat, og vi vil fortsette dette arbeidet innenfor rammen av frivillig vern.

Vassfarfjellet løypelag har de siste 10 årene kjørt skiløype i en liten del av verneområdet og ønsker å fortsette med det.

Statsforvalternes kommentar: Dagens skiløypetrase går så vidt inn i foreslått naturreservat, og vi har tatt høyde for at dette kan videreføres ved at det er generelt tillatt å vedlikeholde skiløypa, og at det kan gis tillatelse til motorferdsel for oppkjøring av skiløype.

Raz Kleiven lurer på hvor langt en er villig til å gå for å ødelegge naturen.

Statsforvalternes kommentar: Vi viser til de vurderingene som er gjort i høringsdokumentet, og som også er tatt inn i tilrådingen, kap. 3 og 9.

Tor Einar Fekjær og Ketil Skogen skriver at de fram til 2014 var deleiere i tre skogsameier i nordre del av Vassfaret. Deler av dette arealet ligger innenfor verneforslaget. Sameiene ble oppløst 2014 gjennom en sak for jordskifteretten. Raskt etter dette tilbød den tredje sameieren areal til vern som naturreservat. Innsenderne er kritiske til at de ikke fikk informasjon om hverken verneplanen eller den naturfaglige kartleggingen. De ble heller ikke invitert til grunneiermøte om verneplanen som ble holdt i 2013. Innsenderne mener at delingssaken i jordskifteretten ville blitt annerledes dersom de hadde vært klar over planene for omgjøring fra landskapsvernområde til naturreservat. Innsenderne har fått tilgang til brev om verneplanen fra 2013 og 2014 og ber om en forklaring om hva som skjedde med verneplanen særlig i tiden februar til september 2014. Fekjær og Skogen var deleiere i eiendommen gbnr. 78/4 fram til februar 2014, og deler av den eiendommen tatt inn i den naturfaglige rapporten for Vassfaret som kom i mai 2014. De ber om dokumentasjon på den kontakten som var med grunneierne, hvem som kom med forslag om utredning av areal på denne eiendommen og kopi av aksept for naturfaglig kartlegging og rapport. På grunn av de kritikkverdige forhold de mener saken har, ber de om en utførlig utredning rundt hele verneprosessen, og de velger de også å sende saken til sivilombudet.

Statsforvalternes kommentar: Vi er kjent med den nevnte jordskiftesaken for Valdres jordskifterett som ble avsluttet i 2014. Hovedtrekkene i saksgangen i denne verneprosessen framgår av kapittelet om saksgang foran i dette dokumentet. Tilbudet som ble mottatt av Fylkesmannen i Oppland i august 2011 omfattet søndre del av Indre Vassfaret landskapsvernområde, og ingen av de eiendommene som var gjenstand for ovennevnte jordskiftesak. Dette arealet ble naturfaglig kartlagt i 2013. I mars 2014, før rapporten foreslå, fikk Fylkesmannen i Oppland og Viken Skog beskjed fra kartleggerne om at det fantes tilgrensende arealer med viktige naturverdier, og med spørsmål om vi var interessert i å få disse inkludert i rapporten. Kartlegger hadde tilstrekkelige data fra feltsesongen 2013 og naturfaglige data fra kontakt med oppsyn og forvaltning til å kunne rapportere også fra disse områdene. Fylkesmannen i Oppland bekreftet at dette var interessant. I tråd med hvordan frivillig vern-ordningen fungerer, var det Viken Skog som undersøkte med skogeierne om de aksepterte at disse arealene ble inkludert i rapporten. Viken Skog bekreftet overfor kartleggerne og Fylkesmannen at de hadde fått aksept fra skogeierne, og at området for rapportering kunne utvides. Denne aksepten ble gitt muntlig. Utvidelsen omfatter øvre del av eiendommen 78/4. I juni 2015 fikk vi et nytt tilbud om frivillig vern. Dette omfattet blant annet resten av eiendommen gnr./bnr. 78/4 i Sør-Aurdal. Denne eiendommen var en del av nevnte jordskiftesak.

Ut over dette har vi i våre arkiver ingen spesiell informasjon om verneprosessen fra 2011 til 2015, og da heller ikke for perioden februar til september 2014. Mye av informasjonsutvekslingen i verneprosessen har her, som i tilsvarende verneprosesser ellers, gått mellom grunneierne og deres skogeierandelslag/Viken Skog SA som bistår grunneierne i slike saker. Den aktuelle jordskiftesaken er dessuten et privatrettslig forhold som ikke har betydning for saken om frivillig vern av skog i Vassfaret.

Som følge av befaringer og forhandlinger med grunneierne er det gjort følgende endringer:

Grenseendringer:

- Ved Trytetjern, gbnr. 39/17 og 39/31 i Nesbyen: Høringsforslaget omfattet en seter og en gjennomgående bilvei samt noen traktorveier, og dette arealet er nå trukket ut av verneforslaget av skogeierne. Arealet omfattet skog uten spesielle naturverdier registrert, blant annet en del yngre skog.
- Ved Fjellsetra, gbnr. 84/6 i Sør-Aurdal: I høringsutkastet var et areal rundt Fjellsetra trukket ut av verneforslaget slik at det ble et «hull» i naturreservatet. Nå har skogeierne trukket ut ytterligere areal med hovedsakelig fjell og glissen fjellskog langs den foreslåtte vernegrensa.
- Ved Vassfarplassen, gbnr. 84/6 i Sør-Aurdal er det gjort en mindre justering slik at nederste del av stien mellom Vassfarplassen og Fjellsetra blir liggende utenfor naturreservatet.
- Ved Strøsdammen gbnr. 76/3 i Sør-Aurdal var en liten flik av landskapsvernområdet ikke tatt med i høringsforslaget. Her foreslås det at naturreservatet utvides med litt mer skogareal, men at demning, bru, vei og parkeringsplass fortsatt blir liggende i landskapsvernområdet.

Statsforvalterne mener disse endringene ikke har vesentlig betydning for verneforslaget og har tatt endringene inn i tilråningskartet.

Forskriftsendringer:

I forhandlingene har skogeierne fremmet flere ønsker som Statsforvalterne har vurdert til å være lite problematiske i forhold til verneverdiene.

- Flere skogeiere har båt liggende ved vann i området, og de ønsker mulighet for å bygge enkle skjul for båtene. Statsforvalterne tilrår at dette tas inn som et søknadspliktig tiltak.
- Mulighet for midlertidig opplag av masser for vedlikehold av veier. I og med at det ikke vil være tillatt å ta ut grus innenfor naturreservatet til vedlikehold av veiene, kan det bli behov for midlertidig opplag av slike masser i forbindelse med vedlikeholdsarbeid. Statsforvalterne tilrår at dette tas inn som et søknadspliktig tiltak.
- Enkelte av skogeierne ønsker mulighet for å kjøre ut felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltetekjøretøy. Dette har vi åpnet for i flere andre naturreservater, og vi tilrår at det tas inn som et søknadspliktig tiltak.
- På en lang strekning på gbnr. 32/1 i Nesbyen kommune er vernegrensa lagt langs en skogsbilvei, her ligger grensa 5 meter fra veikant. Dette sikrer at vanlig vedlikehold ikke kommer i konflikt med vernet. I spesielle tilfeller kan det imidlertid bli behov for tiltak ut over 5 meter for å holde veien i tilfredsstillende stand i henhold til dagens veiklasse. Statsforvalterne tar inn dette som et søknadspliktig tiltak.
- Eierne av Olsonheimen, gbnr. 13/13 i Flå, ønsker mulighet for å transportere ut tømmer som blir hogd på arealet rundt den gamle boplassen som foreslås omgjort til landskapsvernområde. I forbindelse med restaurering av plassen vil eierne åpne opp rundt husene, og større virke bør kunne fraktes ut. Statsforvalterne ser at det kan være et behov for slik transport, men at det vil være av begrenset omfang. Vi legger til grunn at det vil være tilstrekkelig med traktor og henger eller lignende, og vi forutsetter at et slikt arbeid samordnes med andre restaureringstiltak på plassen. Dette for å unngå terrengskader i skogen og ved kryssing av bekken. Vi tilrår å ta uttransport av tømmer inn som et søknadspliktig tiltak i § 7.

Statsforvalternes tilråding

Statsforvalterne tilrår at Vassfaret naturreservat opprettes med endringer i vernegrensa som beskrevet ovenfor og med følgende endringer i verneforskrift:

Forskriftens § 6 b, c og d omhandler transport av felt vilt. Her er *villsvin* tatt inn i tillegg til elg, hjort og bjørn.

Nytt punkt 7 o: Oppsetting av båtskjul

Nytt punkt 7 r: Midlertidig opplag av tilkjørte masser for vedlikehold av veier.

Nytt punkt 7 s: Nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av tilgrensende veier.

Nytt punkt 7 u: Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, villsvin og bjørn med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd bokstav b.

Nytt punkt 7 v: Motorferdsel for uttransport av tømmer fra landskapsvernområdet rundt Olsonheimen til bilvei.

Tillegg i punkt 7 w: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 7 n og o.

Forslag til vernekart og forskrift er vedlagt.

12. Forslag for restarealet i Indre Vassfaret landskapsvernområde

Indre Vassfaret landskapsvernområde har et noe strengere vern enn Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde, i hovedsak gjelder dette skogsdrift, men også jordbruk og landbruksveger.

Som beskrevet i kap. 2 om utfordringer, mener Statsforvalterne at Indre Vassfaret har en forskrift og retningslinjer for forvaltning som i liten grad ivaretar naturfaglige verdier, og som samtidig er forvaltningsmessig krevende. I høringen ble det derfor foreslått at restarealet i Indre Vassfaret landskapsvernområdet som ikke vernes som naturreservat blir innlemmet i Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. I tillegg ble det foreslått at boplassen Olsonheimen i Bringen naturreservat blir skilt ut fra naturreservatet og vernet som en del av Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Det vil da bli bare to verneformer i Vassfaret; flere naturreservater med egne forskrifter og en restriktiv forvaltning, og ett landskapsvernområde med vernebestemmelser som dagens Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Dette vil gi en bedre ivaretagelse av biologiske verdier på det nye reservat-areale, og det vil gjøre forvaltningen enklere og mer forutsigbar for eiere, bruker og myndigheter. Det kom ingen merknader til forvaltningen av restarealet i Indre Vassfaret landskapsvernområde i høringen, og Statsforvalterne tilrår at dette arealet overføres til Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde.

Det foreslås ingen endringer i verneforskriften for det utvidete Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde med unntak av at areal og liste over berørte gnr/bnr oppdateres. I tillegg blir forskriften oppdatert med nye navn på kommuner og fylker m.m. Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde vil med dette bli utvidet, og nytt areal blir 215 044 dekar.

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov